

IZTOK OSOJNIK

New York, New York!

Uvod

Ne! Dovolj je bilo prerivanja pri plemenskem koritu
in fotografij po časnikih!

Temu se reče izgubljeni čas za izgubljanje časa.

Zadeva izgleda kot obredni ples

z lobanjsko kostjo predmestnega psa v nosu.

V ritmu cerkvene litanije

(enajsterca, ki spet prihaja v modo),

nečesa zanosnega, nosljavega,

nekakšen heroinski udarec v možgane –

saj, kako pa naj človek drugače bere

v zakajenem kafiču!

Štipendije, nagrade, objave

in tako dalje,

kar človeku plača sprehod po Parizu

ali omogoči izreči nekaj trapastih public

na pomembnem mednarodnem srečanju

vračev s kravatami

in pomanjkljivo notranjo svobodo.

Ne, dovolj je, dovolj!

Jutri letim v New York.

Mesto velikan

1

Danes mi je po tridesetih letih postalo jasno
 (v petdesetem letu vzpona proti nebu oziroma zemlji),
 da ni z mano nič narobe,
 da se borim z nečim,
 kar je večje od mene,
 večje kot mesto velikan,
 ki se mu bližam po ukrivljeni daljici zraka
 na nekem znanem planetu,
 večje in bolj zgoščeno,
 in se zdaj bori z mojim jezikom,
 preskakuje besede ali nasprotnosti
 in pripoveduje zgodbo
 iz kamna, elastike misli,
 vesele praznine in
 ljubezni zunaj ljubezni,
 ker nekatere stvari je treba početi,
 čeprav zanje ne obstaja razlog,
 pač pa strašna nuja,
 ki vznemirja življenje
 in govori zunaj budnosti
 in nima ne imena ne obraza
 in jaz sem tisti, ki se bori.

2

New York, končno nekaj velikega!
 Nekaj, kar je visoko, molči visoko pod nebom
 in se trese pod nogami,
 nekaj, kar je razsekalo nebo
 na kanjone in piramide,
 človek začuti v srcu odkrito renčanje buldoga,
 molčeče renčanje psa, ki te gleda
 in te je sprejel,
 nevarnega psa. Poudarjam. To, da pusti
 igrati se z dlakami na njegovi glavi,
 ne pomeni, da bo tako tudi jutri.
 Mislim, da je New York ocean,
 ki te sprejme z vsemi viharji vred,
 ampak že na začetku je odkrito položena
 na mizo tudi povratna letalska karta.

In vendar je šlo za srečen prihod,
svet je zdaj uravnotežen,
človek in mesto sta našla drug drugega.

3

Kakšno moč ima to mesto!
Govoriti o veselju ima tu pomen.
Po dolgih kanjonih ulic odmeva
nekakšen pra-šum,
neka primarna razkritost,
v katero se človek pogrezne kot
mozaični kamenček v gomazenje lave.
Moško mesto velikan,
ki premeša svoje sokove s sokovi
človeka velikana ...
Zunaj na ulici pomeni zunaj –
srečanje dveh ljudi na vetrovni ulici
v nekem trenutku življenja,
čvrst splav na široki reki,
ki se veselo zažene čez divje brzice,
vriskajoč v razpenjeni gneči
brezimnosti na ulici,
ker obstajajo brezimni ljudje
in oni, ki najdejo zase ime in položaj,
in tu imamo opraviti z basovsko pesmijo brezimnosti.

4

Do tega trenutka je človek reka s tisoč žilami
živel in dihal v neki vasi.
Ah, tisto, česar nima smisla imenovati,
zelena mesečina in trda žilavost betona,
opletanje repa zmajeve moči,
ki je stara toliko kot lava v pritličju tega mesta.
Človek odpre svojo zemeljsko glavo
in vloži srce v velikansko reko zemlje,
ker to mesto je zraslo iz zemlje
kot zmajevi ljudje iz zob premaganega zmaja v Tebah.
Dve zemeljski reki lave
(imena pridejo pozneje).

Glava iz zemeljskega, skalnega obraza
in močnega vetra, obraza neba,
po katerem se prebijajo ljudje z odpetimi plašči.
Čez umirjen hrum mesta velikana,
zaradi katerega ima veselje
na dnu odprte in vesele samote moža
končno živ pomen.

5

Hej, New York zjutraj,
ob šestih se na dnu apnenčastih sotesk še plazi spanec,
zgoraj na nebu pa Dolomiti mesta žarijo
v puščavski bleščavi.
Modrina jutra iz vetra
in tisoč mravelj sonca,
ki jejo oči človeka,
v katerem veselje nima dna
in žuborenje jezika udari ob neznano železo molka.
Človek preglasi tisoč glasov
in promet v srcu
in pove, kaj misli,
vedoč, da je misel voda, ki teče,
obale in ulice se menjajo,
voda ponikne v ocean
ali med pesek kot reka v puščavi,
udari v železo tam spodaj, v bazaltni temelj molka,
prebodena s tisoč sulicami sonca,
bliskajočih se na metuljevih krilih Cryslerjeve stolpnice,
in veselo žuboreča v rečnem blodnjaku vsakdanjega življenja.

6

Nekega večera so električni vrhovi stolpnice
pomodreli v votlem mrazu pod nebom.
Mesto nad mestom je pogasilo okna
in umolknilo na ostrem vetru.
Kot netopir iz luknje sem prilezel
iz podzemne železnice,
v borbi s podzemljem molka in mraza,
podzemljem molka in mraza,

prosto visečega na dnu sotesk iz granita,
velikanskega spečega labirinta iz granita,
nekaj, kar je zelo zunaj,
in noč in visoko nebo in preprosto je.

7

Rožnati neonski napis hotela Chelsea nad mojo glavo.
Tisto noč so se okoli podile prikazni mraza
in vsa kolesa so imela sedeže povite
v vrečke iz polivinila,
treba se je bilo ustaviti
in premisliti to reč,
ampak tega ni bilo moč premisliti,
človek je stal na stopnicah hotela
in v srcu so se mu smejale prikazni,
ki so stopile iz sten,
nasmejani ljudje s cigaretami v ustih,
ki so bili nekoč zasanjana daljava
in slast njegove mladosti
ter začudenje nad mnogimi verzi
ali melodijami.
Ampak vse skupaj se dogaja zdaj
in nekdo ravno v tem trenutku vpiše svoje ime
v hotelsko knjigo senc.

8

Nemogoče, da mi ne bi mesto nič dalo.
Na primer New York.
Poln afroamerikancev, ki so kot Batmani noči
obkrožili centralno postajo.
Noč v tem mestu visi izpod visokega neba
kot velikanska pajkova mreža
na velikih krilih svetlobe
in tišina je skrbno počiščena.
Koža zemlje, ki so jo pred vetrovi nekoč
varovali neznani gozdovi,
se krivi v brezhbnem fraku asfalta.
Piramide na nebu so obrnile težnost na glavo,
ampak človek je to, kar prinese s sabo.

Gozdove, trd, črn bazalt spodaj
 in nepopustljivost, zaradi katere dobijo stvari smisel.
 Konec koncev ima vsako življenje neko obliko,
 na primer obliko mesta piramid
 s krili električnih vodometrov,
 ki se druga z drugo pogovarjajo v jezikih vetra in noči,
 nekaj, česar človek, ki stopa po ulici med črnim ljudstvom,
 ne more dojeti,
 velikosti ledenih gor,
 ki obrnjene na glavo plavajo po arktičnem
 nebu nad New Yorkom,
 in uresničeni človek in veliki črni udav v njegovem trebuhu
 (črni bog reke)
 se upravičeno sprašujeta,
 komu je, konec koncev, to namenjeno,
 kaj šepeta kača prevrtanega asfalta,
 ampak rečem vam, da se nima smisla ustavljati,
 premisliti vsega skupaj
 in se spoprijeti s Polifemovimi
 modrimi in rumenimi očesi nad New Yorkom,
 bolje je jadrati dalje čez пристаниšče tega mesta,
 ki te sprejme in čez nekaj dni pošlje naprej.

9

Zdaj vem, da črni udav iz granita
 (nekaj, kar živi v zemlji),
 iz katerega raste človek zmaj
 in drevo njegove duše
 in vre kot studenec,
 zdaj vem, da te reči ureja
 črni bog črnega kamna,
 bog stolčene tišine.
 Človek strelja vanj s puščicami želja
 ali napačnimi pričakovanji,
 ampak čigave so te želje,
 ali se tu kaj sreča,
 ali stopi kaj nasproti in razširi roke v pozdrav?
 Kaj je poklicalo tega človeka v mesto,
 ki se širi v nebo?
 Nič se ne zgodi slučajno
 in veliki črni bog potrpežljivo spi.

Njegov čas ni pogojen z umrljivostjo,
večnost tiktaka z notranjo logiko pesmi
in življenje predstavlja tisoč oči
nekega Titanika
na neznanem dnu nekega vesolja.

10

Pred biti ljubljien ali prezrt
obstaja še nerazločenost obojega,
neka kitarska ravnodušnost obojega.
Modrina, ki visi visoko zgoraj,
zavesna modrina previsnega neba
in ni nič poljudnega.
Vsakdanja lahkost
plesnega koraka pride od zgoraj.
Tam namreč molči črni bog tega mesta
in permanentno pada človeku na glavo.
New York je enostavno prevelik,
zato so travme ljudi majhne
in njihove želje že od predvčerajšnjim samo človeške,
pridružene sokolom v parku ali kaki lisici.
V meni vre nekakšna pripravljenost,
nekakšna latentna ustvarjalna prijaznost
in moja tišina se dotika skale
in v plamenu živi nekdo drug.

11

Oglasi se poletna žaba
in prosim lepo,
vzemimo na znanje dejansko stanje
ter pripišimo to velikemu srečanju
človeka in New Yorka,
mesta steklenice,
iz katere je potegnjien čep,
in iz grla katere se dviga velikanski črni bog
ter počasi širi sončne celice
in kaže mišice.
Je človek dovolj zrel, da se mu mesto pokloni
in mu da ogrlico iz črnih biserov,

sončnih piramid in vetrovnih pravljic?
 Človek se vrne domov in ve,
 da je samo brezdomec na obisku.
 Poezija prebudi ljubezensko razmerje,
 ki ga ni moč izsiliti s pomeni.
 Noro kvakanje zaljubljene žabe v New Yorku
 je povezano s tem.

12

Pustimo želje, potopimo se v tišino.
 Tople želje, ki cvrčijo kot biseri
 na toplem žametu noči.
 Ampak fant, zakaj bi izgubljal čas s sanjami,
 pot pod noge, čaka naju trdo tlakovana cesta
 in vrata, ki so odprta.
 Človek, o katerem govorim, je lovec in zasledovalec.
 S trdim delom lepoto zapeče v opečnato kepo noči,
 ki človeku vzame sapo.
 Človek se pozibava na krogih slasti
 kot metulj nad prašniki,
 pozaba je prebodena s hupanjem taksijev.
 V mestu vseh mest na granitnih barvah džeza.
 Med željo in natančnostjo kamna zija prijazen prepad.
 Sublimnost ni stkana iz priseg,
 podobe morja nimajo nič z morjem,
 ki nosi tvojo jadrnico.
 Človek odgovarja z molkom.
 In New York z ljubezensko pesmijo,
 v zlomljenem ritmu zadovoljstva.
 Človek se igra z željami
 in živi v sajah.

13

New York ima zdaj obraz človeka,
 ki hodi po Park aveniji in sesa bonbon.
 Noč je ovila okoli njega pelerino boga vetrov,
 iz katere so ušli severnik in njegovi
 bratranci z vzhoda
 in se zapodili v prazne kanjone neke bodoče puščave.

Človek opazuje ljudi na podzemni železnici,
ki niso vsi nesrečni.
Ampak vstopi tudi neka bednica,
človek vsesa njeno zgodbo kot pajek
in se skrči od nepričakovanega sunka groze.
Brezdomci gledajo v tla,
pustijo mimoidoče na miru,
samo za hip jim v očeh zaiskri nekaj,
kar da slutiti,
ampak njihove zgodbe so prevelike,
nimamo časa zanje,
tam zgoraj pod nebom se širi imperij velikanskega bogastva,
novega Olimpa bogov,
vsekakor kultiviranih
in občudovalcev najvišje umetnosti,
fizično utrjenih drsalcev,
ki se jim posreči plesni obrat na drsališču pod
Rockefellerjevim centrom,
pod asfaltnim balkonom ceste,
ki teče na jug k spodnjemu mestu ali na zahod,
kjer je nekoč stala vas, polna zelenega drevja,
spodaj na asfaltnem dnu Velikega jenkijevskega kanjona.

Ampak legalni obiskovalec umirjeno svoboden pije čaj
s čekom za tisoč dolarjev
in veljavnim potnim listom v žepu.
Pesnik v New Yorku, tujec z vzhoda
(z imenom, ki pove natančno to),
in oživi mesto z udarci svojega srca
in koraki tuje usode,
človek z določeno ustvarjalno močjo
in mnogimi napakami,
od katerih nespečnost ni najmanj pogošljiva.
Ampak New York je kozmopolitsko mesto,
jasno je, da bo tisoč dolarjev kmalu izpuhtelo
in veljavnost pečata v potnem listu potekla.
Ni časa za lenobni dreamež,
vstani, piši, portretiraj, kriči,
spal
in tudi zajtrkoval boš kmalu doma.